

Identiteitspolitiek en de lof der zotheid

Edwin Truyens

Paul Cliteur & Perry Pierik (red.), *Diversiteit, identiteit en de 'Culture Wars'*, Aspekt, Soesterberg, 2019, 268 blz., ISBN 9 789463 385305 – 19,95 €

Een klein artikeltje in 't *Pallietierke* nr. 14 van 8 april onder de titel *Etnisch afstuderen* trok mijn aandacht. Auteur Piet van Nieuwliet citeerde uit een aankondiging van de universiteit van Columbia: "We zijn fier deze plechtige *multiculturele* uitreiking van diploma's aan te bieden, om studenten, die zichzelf in verschillende identiteiten herkennen, een intiemer kader voor het vieren te verschaffen." Concreet: op verschillende tijdstippen wordt een 'black', 'native' en 'latinx' Graduation Celebration georganiseerd.

Er is geen afzonderlijke categorie voor blanken. Er is wel een categorie 'lavender', wat slaat op lesbische, homoseksuele, trans, queer en aseksuele studenten. En er is ook nog een categorie FLI, First Generation and/or Low Income. Je moet eigenlijk knettergek zijn om zo iets te bedenken. Trouwens, wat men hier verkoopt als multicultureel is eigenlijk niets meer dan segregatie. Het is zelfs een vorm van kleine apartheid, waarvan het vermaledijde apartheidregime in Zuid-Afrika destijds nog wat had kunnen leren. Mocht Desiderius Erasmus uit de doden kunnen opstaan, hij zou zijn hartje nogal kunnen ophalen voor een nieuwe versie van de *Lof der zotheid*.

Tot ik de politiek-filosofische essays las die Paul Cliteur en Perry Pierik in de hier besproken bundel hebben samengebracht, gaf ik me geen rekenschap van de impact van identiteitspolitiek. Nu blijkt dat dit niet alleen een kernbegrip is in het actuele politieke gebeuren, maar dat dit al in het begin van de jaren zestig in zwang is geraakt in de Angelsaksische wereld. In Nederland is de term in het begin van de 21ste eeuw ingeburgerd geraakt. Bij Wikipedia wordt identiteitspolitiek als volgt gedefinieerd: "het bedrijven van politiek vanuit de sociale identiteit van een bepaalde groep en de door deze groep gedeelde ervaring van maatschappelijk onrecht. Het is een breed, vaak in kritische zin gehanteerd containerbegrip, waaronder bewegingen vallen die etnische achtergrond, seksuele gerichtheid, gender, regionale identiteit of religieuze identiteit voorop stellen. Dergelijke groepsidentiteiten worden tegenover de cultureel dominante groep in een maatschappij gesteld."

Sid Lukkassen geeft de volgende definitie: "Een door alianties, gebaseerd op sociaal achtergestelde identiteiten, uitgevoerde antidemocratische politieke doctrine met als doelstelling gezamenlijk groepen en individuen met 'tegengestelde' sociale identiteit sociaal uit te sluiten en hun maatschappelijke invloed te ontnemen." (blz. 36)

Merk op dat de definitie bij Wikipedia een stuk neutraler is geformuleerd dan die bij Lukkassen. Dat een bepaalde

groep zich binnen een maatschappij onderscheidt van andere groepen en opkomt voor de eigen belangen, daar is op zichzelf niets op tegen. Maar de agressieve wijze waarop sommige groepen vandaag menen de gehele cultuur te moeten onderuit halen, maakt dat de tendentieuze definitie van Lukkassen beter overeenstemt met de werkelijkheid.

Lukkassen poneert ook dat identiteitspolitiek rechtstreeks voortvloeit uit cultuurmarxisme. Hij steunt zich daarvoor op het werk van Cornel West (° 1953), een *Democratic Socialist* van Afro-Amerikaanse afkomst. Deze beroept zich op Antonio Gramsci (1891-1937) en beweert dat het marxisme

geactualiseerd moet worden. "De cultuur van het alledaagse leven zou grotendeels zijn besmet met racisme en racistische vooroordelen. Volgens West zijn dit restanten van een Europese cultuur die inherent fout is, want racistisch en heerszuchtig. Deze elementen moeten worden geïdentificeerd en vervolgens hervormd." (blz. 27) Wat hier theoretisch geformuleerd wordt, zien we effectief in de praktijk. Je kan alleen racisme zien in Zwarte Piet, als je zelf in rassentermen denkt, aldus Lukkassen. (blz. 18) Wie bovendien racisme ziet in Pipi Langkous of de Antwerpse handjes en wie *La Divina Comedia* van Dante wil uitzuiveren heeft dringend nood aan een psychiater.

Ik twijfel er niet aan dat er een verband is tussen het marxisme en de waanzin die zich van onze maatschappij meester maakt, maar ik blijf het een gevaarlijk simplisme vinden om het probleem uitsluitend te vereenzelvigen met (cultuur)marxisme. Het is immers overduidelijk dat de frontale aanval op onze cultuur evenzeer gevoed wordt vanuit het liberalisme.

De gevolgen van wat men dan 'identiteitspolitiek' noemt, kunnen zijn "dat de samenleving uiteenvalt in steeds meer boze, over discriminatie klagende groepen", aldus Paul Cliteur. (blz. 45) Zeer juist en die groepen zullen ook vaak tegenover elkaar staan: homoseksuelen worden in de eerste plaats lastiggevalen en gemolesteerd door moslims, maar zowel de ene als de andere groep klaagt over discriminatie. Zodat Cliteur ook terecht besluit: i.p.v. de Marokkanen aan te pakken die homo's belagen, vervolgt men Geert Wilders. (blz. 39-44) En om nog even terug te verwijzen naar de universiteit uit de inleiding: universiteitsstudenten worden geacht dezelfde intellectuele kennis en kunde te verwerven om een diploma te behalen, zodat elke indeling in irrelevante categorieën op basis van ras, geslacht, politieke of religieuze overtuiging en dies meer uit den boze is. Wie daar anders over denkt, is bezig met mensen en groepen tegen elkaar op te zetten.

Het kernprobleem wordt ook verwoord door Cliteur: "Hoe komen we van die identiteitspolitiek af? Hoe komen we af

van dat cultuurmarxisme? Hoe bevrijden we ons van die cultuur van vernietiging waarmee de babyboomers van de jaren zestig ons hebben opgezaald? Hoe bevrijden we ons van het cultuurrelativisme? Van de westerse zelfhaat? Om dit te bewerkstelligen zal niets minder nodig zijn dan een culturele revolutie." (blz. 72)

De eerste voorwaarde is uiteraard, zoals boven gezegd, dat men het probleem niet versmalt tot cultuurmarxisme, maar zowel het liberalisme als het marxisme als bronnen van het kwaad benoemt.

De tweede voorwaarde is dat men de terminologie van de tegenstander niet overneemt: het containerbegrip *identiteitspolitiek* is immers gelanceerd door onze tegenstanders. En zoveel is wel duidelijk, dat er in de ogen van die tegenstanders goede en boze identiteitspolitici zijn. De beweging van *Les identitaires* in Frankrijk, gesticht in 2002, behoort tot de categorie van de bozen: die beweging kant zich immers tegen immigratie, islam en omvolking. In de media wordt ze bijgevolg gekwalificeerd als extreem rechts, nationalistisch, islamofob, neofascistisch en racistisch. Een begrip als *identiteitspolitiek* is zo allesomvattend dat het totaal inhoudsloos is en onbruikbaar voor een zinvol debat.

De derde voorwaarde is dat we de inhoud van ons denken niet laten bepalen door de tegenstanders. Paul Cliteur is een verstandige man, maar sommige van zijn uitlatingen doen mijn haren ten berge rijzen: "Kortom de nationale identiteit zou niet langer in etniciteit moeten worden gezocht, maar in een oriëntatie op bepaalde waarden." (blz. 59) Nationale identiteit is per definitie etnisch. Als men nationale identiteit loskoppelt van het begrip etnisch, dan verzeilt men automatisch in het identificeren van nationale identiteit met de kunstmatige staten, zoals België, Frankrijk, Spanje en zovele andere, die al eeuwenlang verantwoordelijk zijn voor de vernietiging van taal en cultuur.

Het besluit van Cliteur lijkt aantrekkelijk, maar is het dus op de keper beschouwd niet: "Vanwege het invloedrijke karakter van de *identiteitspolitiek* zie ik niet veel heil in het

ontmaskeren daarvan, want dan zetten we al onze kaarten op rationaliteit. Wat wellicht beter is, is het spel van de *identiteitspolitiek* mee te spelen door ook de nationale gemeenschap in Nederland als te verkiezen identiteit aan te wijzen met zijn of haar goed recht tot het cultiveren van een eigen identiteit. *Identiteitspolitiek* is dus weliswaar in de meeste vormen waarin het zich nu manifesteert slecht, maar niet wanneer het gaat over een identitaire oriëntatie op de eigen natiestaat." (blz. 74) De terminologie van de vijand overnemen is per definitie fout en nu we weten dat Cliteur de nationale identiteit loskoppelt van het etnische, is ook het tweede deel van zijn besluit een sirenenzang. Door slechts stil te staan bij twee auteurs, doe ik uiteraard enigszins onrecht aan de vele anderen die een nochtans vaak interessante bijdrage leverden voor dit boek: Afshin Ellian, Coen de Jong, Pamela Pinas, Bas Hengstmengel, Esther van Fenema, Renzo Verwer, Perry Pierik, Jesper Jansen, Theo Francken, David Dessin en Wim Couwenberg. Het is echter totaal onmogelijk om al deze denkers aan bod te laten komen in één recensie, die noodzakelijk beknopt moet blijven. Toch wil ik nog een korte bedenking kwijt bij het opstel van de sympathieke Iraanse Darya Safai. Zij heeft het uiteraard over de veroverende islam en het mislukte multiculturalisme. Zij hoopt dat een revolutie op gang komt binnen de moslimwereld, maar stelt dat we zelf onze verantwoordelijkheid moeten nemen. Sommige Europeanen zetten in op hun eigen godsdienst, stelt ze, maar dat is niet doeltreffend. Want in tegenstelling tot de moslims, zijn de meeste christenen niet meer diepgelovig en dus ook niet religieus strijdvaardig. (blz. 109) Ik durf een vraagteken te plaatsen achter de diepgelovigheid van de moslims; het is eerder de sociale controle en de repressie die moslims in het gareel doet lopen. Ze heeft natuurlijk gelijk in haar analyse van het gebrek aan geloof(spraktijk) van de christenen, maar ik ben ervan overtuigd dat een atheïstisch of religieus-onverschillig Europa niet in staat is deftig weerwerk te bieden aan de islam. Een christelijk réveil is onontbeerlijk om onze Europees-christelijke beschaving voor de totale ondergang te behoeden.